

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 402

Polityka ekonomiczna

Redaktorzy naukowi
Jerzy Sokołowski
Arkadiusz Żabiński

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redakcja wydawnicza: Agnieszka Flasińska
Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz
Korekta: Marcin Orszulak
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2015

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-534-6

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
ul. Komandorska 118/120 53-345 Wrocław
tel./fax 71 36 80 602; e-mail:econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Piotr Adamczewski: Informatyczne wspomaganie organizacji sieciowych...	11
Franciszek Adamczuk: Górnoślązki Związek Sześciu Miast (GZSM) – sieciowy produkt regionalny na pograniczu polsko-niemieckim.....	20
Grażyna Adamczyk-Łojewska, Adam Bujarkiewicz: Wieloczynnikowa metoda oceny przekształceń w strukturze przestrzennej gospodarki Polski.....	30
Wioletta Bieńkowska-Gołasa: The ways of acquiring investors by self-government authorities exemplified by the Mazowieckie Voivodeship	40
Małgorzata Bogusz, Marcin Tomaszewski: Wykorzystanie środków pomocowych UE na rozwój przedsiębiorczości w ramach PROW 2007–2013..	50
Magdalena Czulowska, Marcin Żekało: Regionalne zróżnicowanie efektów produkcyjnych i ekonomicznych w wyspecjalizowanych gospodarstwach mlecznych.....	60
Ireneusz Dąbrowski, Zbigniew Staniek: Property rights in the process of privatization of the Polish energy sector.....	70
Monika Fabińska: Klastry w nowej perspektywie programowej 2014–2020	84
Aleksander Grzelak: Procesy reprodukcji majątku a poziom dopłat do działalności operacyjnej i inwestycyjnej w gospodarstwach rolnych prowadzących rachunkowość rolną (FADN).....	95
Ewa Gwardzińska: Zmiany w strukturze rynku usług pośrednictwa celnego w Polsce.....	104
Tomasz Holecki, Karolina Sobczyk, Magdalena Syrkiewicz-Świtała, Michał Wróblewski, Katarzyna Lar: Usługa zdrowotna jako narzędzie budowania przewagi konkurencyjnej	114
Katarzyna Anna Jabłońska: Klastry energetyczne jako narzędzie wspierania rozwoju nowoczesnych systemów elektroenergetycznych.....	123
Ewa Jaska, Agnieszka Werenowska: Wizerunek spółki giełdowej a jej notowania.....	133
Urszula Kobylińska: Innowacje w administracji publicznej w Polsce na poziomie samorządu lokalnego	142
Aleksandra Koźlak: Gospodarcze, społeczne i ekologiczne skutki kongestii transportowej	153
Justyna Kujawska: Analiza porównawcza dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej w polskich województwach.....	165
Renata Lisowska: Współpraca małych i średnich przedsiębiorstw w regionie – stymulatory i bariery.....	175

Piotr Lityński: Degree and features of urban sprawl in selected largest Polish cities	184
Aleksandra Majda: Succession strategy in Polish family businesses – a comparative analysis.....	194
Arkadiusz Malkowski: Koncepcje rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów przygranicznych	210
Aleksandra Nacewska-Twardowska: Wpływ sankcji rosyjskich na wymianę towarową Polski.....	220
Małgorzata Niklewicz-Pijaczyńska, Małgorzata Wachowska: Stopień komercjalizacji polskich wynalazków. Patenty akademickie a patenty biznesu	231
Karolina Olejniczak: Funkcjonowanie i obszary wsparcia Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy	240
Iwona Oleniuch: Rola facylitatorów sieci w rozwoju klastrów	251
Dorota Pasińska: Polski rynek wołowiny po wstąpieniu do Unii Europejskiej	261
Katarzyna Peter-Bombik, Agnieszka Szczudlińska-Kanoś: Family policy as a postulate in the Polish presidential election in 2015	273
Elżbieta Pohulak-Żołędowska: Innowacyjność przedsiębiorstw w gospodarce rynkowej.....	284
Halina Powęska: Inwestycje w handlu w regionach przygranicznych Polski	297
Marcin Ratajczak: Wdrażanie kluczowych składowych koncepcji CSR w małych i średnich przedsiębiorstwach agrobiznesu z Małopolski.....	307
Ewa Rollnik-Sadowska: Bariery popytu na pracę w wymiarze regionalnym na przykładzie podlaskich producentów bielizny	318
Jarosław Ropęga: Przetrwanie małych firm w Polsce a systemy ostrzegania przed niepowodzeniem	327
Ewa Rosiak: Zmiany na rynku rzepaku po integracji Polski z Unią Europejską	338
Dariusz Eligiusz Staszczak: Zmiany pozycji głównych uczestników handlu międzynarodowego.....	348
Piotr Szajner: Relacje cenowe na polskim rynku mleka po akcesji do Unii Europejskiej	359
Maciej Szczepkowski: Strefy wolnego handlu w Rumunii na tle rozwiązań światowych	368
Karolina Szymaniec-Mlicka: Wykorzystanie podejścia zasobowego do poprawy funkcjonowania organizacji publicznych	378
Agnieszka Zalewska-Bochenko: Białostocka Karta Miejska jako przykład innowacyjnego narzędzia zarządzania komunikacją miejską na terenie Białostockiego Obszaru Metropolitalnego	387
Anna Zielińska-Chmielewska, Tomasz Strózik: Ocena klasyfikacji pozycyjnej przedsiębiorstw przetwórstwa mięsnego według stanu ich kondycji finansowej w ujęciu dynamicznym.....	397
Arkadiusz Żabiński: Realizacja funkcji stymulacyjnej w uldze na zakup nowych technologii.....	409

Summaries

Piotr Adamczewski: Computer-aid in network organizations	11
Franciszek Adamczuk: The Upper Sorbian Six-City League – regional network product on the Polish-German borderland	20
Grażyna Adamczyk-Łojewska, Adam Bujarkiewicz: Multifactorial assessment method of transformation in the spatial structure of Polish economy	30
Wioletta Bieńkowska-Gołasa: Sposoby pozyskiwania inwestorów przez władze samorządowe na przykładzie województwa mazowieckiego	40
Małgorzata Bogusz, Marcin Tomaszewski: The use of the European Union aid funds for the development of entrepreneurship in the frame of Rural Development Program in 2007–2013	50
Magdalena Czulowska, Marcin Żekalo: Regional diversity of production and economic effects in specialised dairy farms	60
Ireneusz Dąbrowski, Zbigniew Staniek: Prawa własności w procesie prywatyzacji polskiego sektora energetycznego	70
Monika Fabińska: Clusters in the new programming perspective 2014–2020	84
Aleksander Grzelak: The processes of reproduction of assets vs. the level of operating and investing subsidies in agricultural holdings conducting agricultural accountancy (FADN).....	95
Ewa Gwardzińska: Changes in the structure of customs brokerage services market in Poland	104
Tomasz Holecki, Karolina Sobczyk, Magdalena Syrkiewicz-Świtała, Michał Wróblewski, Katarzyna Lar: Health service as an instrument of competitive advantage building	114
Katarzyna Anna Jabłońska: Energy clusters as a tool of support of development of modern electroenergy systems	123
Ewa Jaska, Agnieszka Werenowska: The image of a listed company and its quotes	133
Urszula Kobylińska: Innovation in the public sector at the local government in Poland	142
Aleksandra Koźlak: Economic, social and environmental effects of transport congestion	153
Justyna Kujawska: Comparative analysis of accessibility to the healthcare services in Polish voivodeships	165
Renata Lisowska: Cooperation of small and medium-sized enterprises in the region – stimulants and barriers.....	175
Piotr Lityński: Stopień i cechy zjawiska <i>urban sprawl</i> w wybranych największych polskich miastach.....	184
Aleksandra Majda: Strategia sukcesyjna w polskich firmach rodzinnych – analiza porównawcza.....	194

Arkadiusz Malkowski: Socio-economic development concepts for border regions.....	210
Aleksandra Nacewska-Twardowska: The influence of Russian sanctions on Polish trade	220
Małgorzata Niklewicz-Pijaczyńska, Małgorzata Wachowska: The degree of commercialisation of Polish inventions. Academic patents vs. business patents	231
Karolina Olejniczak: Functioning and support areas of the Swiss-Polish Co-operation Programme.....	240
Iwona Oleniuch: The role of network facilitators in the development of clusters.....	251
Dorota Pasińska: Polish beef market after the accession to the European Union	261
Katarzyna Peter-Bombik, Agnieszka Szczudlińska-Kanoś: Polityka rodzinna jako postulat w wyborach prezydenckich w 2015 roku.....	273
Elżbieta Pohulak-Żołędowska: Innovation in enterprises in the conditions of market economy	284
Halina Powęska: Investment in trade in border regions in Poland	297
Marcin Ratajczak: Implementation of key components of CSR concept in small and medium-sized enterprises of agribusiness from Lesser Poland	307
Ewa Rollnik-Sadowska: Barriers of labour demand in the regional dimension exemplified by the Podlasie lingerie manufacturers	318
Jarosław Ropega: Survival of small companies in Poland vs. failure warning systems.....	327
Ewa Rosiak: Changes on the Polish rapeseed market after the integration with the European Union	338
Dariusz Eligiusz Staszczak: Changes of major participants' positions in the international trade	348
Piotr Szajner: Price relationships on the Polish milk market after the accession to the European Union	359
Maciej Szczepkowski: Free trade zones in Romania in comparison to world solutions	368
Karolina Szymaniec-Mlicka: The use of resource-based view to improve the functioning of public organisations	378
Agnieszka Zalewska-Bochenko: The Białystok Urban Card as an example of an innovative tool of management of public transport within the territory of the Białystok Metropolitan Area	387
Anna Zielińska-Chmielewska, Tomasz Strózik: Assessment of the positional classification of chosen meat processing enterprises according to the state of their financial condition – a dynamic approach	397
Arkadiusz Żabiński: The function of stimulation in tax relief on the purchase of new technologies	409

Małgorzata Bogusz

Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie
e-mail: m.bogusz@ur.krakow.pl

Marcin Tomaszewski

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
e-mail: marcint11@vp.pl

WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW POMOCOWYCH UE NA ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W RAMACH PROW 2007–2013

THE USE OF THE EUROPEAN UNION AID FUNDS FOR THE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP IN THE FRAME OF RURAL DEVELOPMENT PROGRAM IN 2007–2013

DOI: 10.15611/pn.2015.402.05

Streszczenie: Celem pracy była ocena wykorzystania środków pomocowych z UE na rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, w ramach PROW 2007–2013. Zakres tematyczny obejmował analizę dwóch działań: różnicowania w kierunku działalności nierolniczej oraz tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw, w ramach poszczególnych zakresów działalności oraz ze względu na rodzaj beneficjenta i rodzaj mikroprzedsiębiorstw. Zakres terytorialny obejmował cały kraj, z podziałem na województwa. Natomiast zakres czasowy to okres od początku wdrażania analizowanych działań, tj. lata 2008–2014. Na podstawie przeprowadzonej analizy danych statystycznych stwierdzono, że właściwe wykorzystanie środków pomocowych UE w znacznym stopniu przyczynia się do wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

Słowa kluczowe: Wspólna Polityka Rolna, przedsiębiorczość, środki pomocowe UE.

Summary: The aim of this study was to evaluate the use of the EU aid funds for the development of entrepreneurship in rural areas, as part of the RDP 2007–2013. The thematic scope included the analysis of two measures: diversification into non-agricultural activities and the creation and development of micro-enterprises within different areas of activities and taking into consideration the type of beneficiary and the type of micro-enterprises. The territorial scope covered the whole country, divided into provinces. However, the time range varied from the beginning of implementation of the analyzed measures, which was from 2008 until 2014. Based on the analysis of statistical data, it was found that the proper use of EU funds had a significant contribution to the multifunctional development of rural areas.

Keywords: Common Agricultural Policy, entrepreneurship, European Union aid funds.

1. Wstęp

W gospodarce rynkowej ukierunkowanej na swobodną konkurencję istotną rolę przypisuje się nieskrępowanej przedsiębiorczości, realizowanej przez kreatywnych i innowacyjnych przedsiębiorców [Sikora 2012, s. 49].

W Polsce obszary wiejskie pod względem struktury gospodarczej to nie tylko rolnictwo i leśnictwo, ale również inne gałęzie gospodarki, w szczególności świadczące usługi na rzecz ludności wiejskiej [Prus 2008]. To także tereny zamieszkałe nie tylko przez rolników i ich rodziny, ale coraz częściej przez mieszkańców wsi niezwiązanych z rolnictwem. Dla ludności niezwiązanej z produkcją rolną atrakcyjność obszarów wiejskich zależy od rozwoju i możliwości zatrudnienia na wsi poza sektorem rolnym [Prus, Marszewska 2009]. Dlatego polityka rozwoju obszarów wiejskich wspiera szeroko rozumianą gospodarkę i ludność wiejską [Jurewicz (red.) 2010, s. 102]. Zdaniem J. Wilkina [2014, s. 19] instrumenty i środki finansowe z Wspólnej Polityki Rolnej wpływają na poprawę spójności społeczno-ekonomicznej, w układzie regionalnym i grupowym. Ponadto rozwój przedsiębiorczości na wsi nierozzerwalnie związany jest z zagadnieniem wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, czyli odejściem od rolnictwa jako jedynej funkcji terenów wiejskich, która może być remedium na trudności w rozwoju tych obszarów [Kłodziński 1996]. Zdaniem W. Sroki i T. Wojewodzica [2012] mały potencjał ekonomiczny większości gospodarstw rolnych w Polsce zmusza rolników do poszukiwania dodatkowych źródeł dochodów. Dlatego coraz częściej rozwiązania tej sytuacji upatruje się we wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej, przybierającej różnego rodzaju formy [Kowalska 2012]. Ze względu na ograniczoną chłonność miejskich rynków pracy oraz występujące bezrobocie w ramach koncepcji rozwoju wielofunkcyjnego postuluje się tworzenie nowych, niezwiązanych z rolnictwem miejsc pracy na obszarach wiejskich [Satoła 2009].

2. Cel, zakres i metodyka badań

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej spowodowało, że rolnicy i mieszkańcy obszarów wiejskich stali się beneficjentami Wspólnej Polityki Rolnej (WPR). W ramach polityki obszarów wiejskich od 2007 r. realizowane były działania z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW 2007–2013), który stanowił podstawowy instrument wsparcia przekształceń strukturalnych, ekonomicznych i społecznych wsi, rolnictwa i przetwórstwa produktów rolnych w nowym okresie programowania, przede wszystkim poprzez realizację różnych przedsięwzięć inwestycyjnych [Bogusz, Paluch 2011; Prus, Wawrzyniak 2008, 2010]. Wśród realizowanych 23 działań, pogrupowanych w 4 osiach priorytetowych, program ten obejmował 2 działania przeznaczone na wsparcie podejmowania lub rozwijania przedsiębiorczości na obszarach wiejskich [ARiMR 2014]. Działaniami, które były wdrażane przez ARiMR, były „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenie i rozwój

mikroprzedsiębiorstw”. Głównymi celami tych działań były i wciąż pozostają przede wszystkim wzrost konkurencyjności gospodarczej obszarów wiejskich, rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i rynku pracy, co w konsekwencji przyczynić się ma do wielokierunkowego rozwoju terenów wiejskich oraz polityki pracy na tym obszarze. Można się pokusić o stwierdzenie, że działania te w największy sposób zadość czynią założeniom nowego paradygmatu rozwoju obszarów wiejskich, tj. wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich [Sroka 2009].

Celem pracy była ocena wykorzystania środków pomocowych z UE na rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013. Zakres tematyczny obejmował analizę dwóch działań: „Różnicowania w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw”, w ramach poszczególnych zakresów działalności oraz ze względu na rodzaj beneficjenta i rodzaj mikroprzedsiębiorstw. Zakres terytorialny obejmował cały kraj, z podziałem na województwa. Natomiast zakres czasowy to okres od początku wdrażania analizowanych działań do 2014 r., tj. w przypadku działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” lata 2008–2014, a w przypadku działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” lata 2009–2014. Różnice czasowe wynikają z prowadzonych naborów wniosków o przyznanie pomocy w ramach tych działań.

Dane statyczne pochodzą z raportów Centrali Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, która jest największą w Europie instytucją płatniczą w ramach WPR. Raporty dotyczyły wniosków z aplikacji PROW 2007–2013 zweryfikowanych do 31 grudnia 2014 r. Wyniki badań zostały przedstawione w formie tabelarycznej i opisowej.

3. Wyniki badań

Celem działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” była pomoc w podejmowaniu i rozwijaniu działalności nierolniczej lub związanej z rolnictwem w zakresie produkcji lub usług. Osiągnięcie celu miało przyczynić się do tworzenia pozarolniczych źródeł dochodów, a także promocji zatrudnienia poza rolnictwem na obszarach wiejskich. Działanie adresowane było do osób, których podstawową aktywnością zawodową jest działalność rolnicza (rolników, małżonków rolników oraz domowników – w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym) [ARiMR 2014].

Natomiast celem działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” był wzrost konkurencyjności gospodarczej obszarów wiejskich, rozwój przedsiębiorczości i rynku pracy, wzrost zatrudnienia na obszarach wiejskich. Beneficjentami mogły być osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej funkcjonujące jako mikroprzedsiębiorstwa, czyli wykonujące we własnym imieniu działalność gospodarczą.

Pomoc w ramach tych działań mogła być udzielana z tytułu podejmowania lub rozwijania działalności w zakresie [ARiMR 2014]:

- usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa,
- usług dla ludności,
- sprzedaży hurtowej i detalicznej,
- rzemiosła lub rękodzielnictwa,
- robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych,
- usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, usług transportowych,
- usług komunalnych,
- przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych,
- magazynowania lub przechowywania towarów,
- wytwarzania produktów energetycznych z biomasy,
- rachunkowości, doradztwa lub usług informatycznych.

Wnioski w ramach tych działań składane były do oddziałów regionalnych ARiMR. Należy pokreślić, że wnioski z powyższych działań mogły być także składane oraz wstępnie oceniane pod względem merytorycznym przez Lokalne Grupy Działania, które od momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej odgrywają jako organizacje pozarządowe istotną rolę w rozwoju obszarów wiejskich. LGD swoją działalność opierają przede wszystkim na opracowywanych i realizowanych indywidualnie lokalnych strategiach rozwoju (LSR), w które wpisywały się działania w ramach PROW 2007–2013 [Brelík, Bogusz 2011, s. 19–24].

Dlatego w tab. 1 dokonano porównania zrealizowanych operacji w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” z podziałem na wnioski, które składane były bezpośrednio przez beneficjentów do ARiMR, oraz wnioski, które składane były po uprzednim pozytywnym zaopiniowaniu przez LGD w ramach realizacji LSR. Ponadto zestawiono dane ze względu na rodzaj beneficjenta oraz zakres pomocy.

Na podstawie analizy danych (tab. 1) stwierdzono, iż najliczniejszą grupę beneficjentów stanowili rolnicy w obu systemach składania wniosków. Najmniejsza grupa to domownicy. Należy podkreślić wyraźną przewagę w liczebności składanych wniosków bezpośrednio do ARiMR. Uwzględniając zakres pomocy, można zauważyć, że najwięcej operacji zostało zrealizowanych w ramach: usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa (10 862) i najczęściej byli to rolnicy (8384). Na drugim miejscu znalazły się usługi dla ludności i usługi turystyczne (1685 oraz 1167). Najmniejszym zainteresowaniem ze względu na zakres pomocy cieszyły się przedsięwzięcia związane z magazynowaniem lub przechowywaniem towarów oraz rachunkowością, doradztwem i usługami informatycznymi (21, 11).

Konkurencyjność przedsiębiorstwa to jego sytuacja ekonomiczna w zmiennym otoczeniu, w którym potrafi ono uzyskać przewagę nad rywalizującymi przedsiębiorstwami na rynku oferując klientom większą wartość od tej, którą oferują przedsiębiorstwa rywalizujące [Sobolák 2006, s. 477]. Analizując zakres działalności

Tabela 1. Liczba zrealizowanych operacji w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”

Zakres pomocy	Rodzaj beneficjenta						
	Rolnik		Małżonek rolnika		Domownik		Ogółem
	ARiMR	LGD	ARiMR	LGD	ARiMR	LGD	ARiMR+LGD
Usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa	8 384	764	1 360	81	257	16	10 862
Usługi dla ludności	1 147	160	260	25	84	9	1685
Sprzedaż hurtowa	199	11	50	3	9	0	272
Sprzedaż detaliczna	162	12	60	1	4	0	239
Rzemiosło lub rękodzielnictwo	126	11	27	1	7	0	172
Roboty i usługi budowlane lub instalacyjne	704	65	153	6	62	1	991
Usługi turystyczne oraz związane ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem	777	131	181	31	42	5	1167
Usługi transportowe	41	2	7	1	0	0	51
Usługi komunalne	84	28	17	4	4	2	139
Przetwórstwo produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych	41	9	11	3	1	1	66
Magazynowanie lub przechowywanie towarów	17	1	2	0	1	0	21
Wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy	75	8	20	4	3	1	111
Rachunkowość, doradztwo lub usługi informatyczne	10	0	1	0	0	0	11
Suma	11 767	1 202	2 149	160	474	35	15 787

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ARiMR, stan z dnia 31.12. 2014.

gospodarczych w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” (tab. 2), zastosowano, zgodnie z założeniami PROW 2007–2013, podział na przedsiębiorstwa nowo utworzone i istniejące.

Tabela 2. Liczba zrealizowanych operacji w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”

Zakres pomocy	Rodzaj mikroprzedsiębiorstwa				
	Nowo utworzone		Istniejące		Ogółem
	ARiMR	LGD	ARiMR	LGD	ARiMR + LGD
Usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa	599	22	1 121	42	1 784
Usługi dla ludności	780	82	2 181	180	3 223
Sprzedaż hurtowa	61	4	588	29	682
Sprzedaż detaliczna	106	8	565	34	713
Rzemiosło lub rękodzielnictwo	91	4	458	28	581
Roboty i usługi budowlane lub instalacyjne	522	39	1 905	79	2 545
Usługi turystyczne oraz związane ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem	179	39	402	74	694
Usługi transportowe	9	1	53	4	67
Usługi komunalne	33	2	100	10	145
Przetwórstwo produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych	16	1	67	8	92
Magazynowanie lub przechowywanie towarów	9	0	32	1	42
Wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy	21	2	44	3	70
Rachunkowość, doradztwo lub usługi informatyczne	23	6	69	6	104
Suma	2 449	210	7 585	498	10 742

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ARiMR, stan z dnia 31.12. 2014.

Na podstawie analizy danych zauważono, iż największą liczbę wśród beneficjentów stanowiły przedsiębiorstwa istniejące w ramach usług dla ludności (2181). Analogicznie jak w przypadku działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” zdecydowanie przeważały wnioski, które zostały złożone bezpośrednio do ARiMR, niż przez LGD w ramach realizacji LSR. Najmniej wniosków zostało zrealizowanych w ramach usług transportowych oraz magazynowania lub przechowywania towarów (67 i 42). W sumie ponad dwa razy więcej działań zrealizowano w ramach istniejących już przedsiębiorstw (8083). Analizując oba działania, „Różnicowanie...” i „Mikroprzedsiębiorstwa...”, należy zauważyć, iż liczba zrealizowanych operacji zdecydowanie jest większa w działaniu dedykowanym rolnikom oraz ich małżonkom i domownikom, aniżeli w działaniu dedykowanym mikroprzedsiębiorcom (15 787 oraz 10 742). Zdecydowanie mniejszy udział wniosków, które były weryfikowane przez LGD, wynika przede wszystkim z podziału

Tabela 3. Liczba zrealizowanych operacji w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” według zakresu pomocy w podziale na województwa

Województwa	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8	A9	A10	A11	A12	A13	Ogółem
Dolnośląskie	387	52	3	5	8	34	43	11	9	4	0	3	0	559
Kujawsko-pomorskie	626	43	6	10	22	38	22	11	6	4	2	11	0	801
Lubelskie	938	187	35	36	28	105	162	35	7	6	1	15	0	1555
Lubuskie	243	30	1	4	0	12	14	9	5	2	3	0	0	323
Łódzkie	295	101	24	17	18	63	24	8	5	9	1	13	0	938
Małopolskie	357	116	20	8	22	135	89	7	9	9	2	6	2	782
Mazowieckie	1841	254	41	31	18	82	52	11	8	10	6	10	2	2366
Opolskie	357	48	1	2	1	40	16	1	2	1	0	4	1	474
Podkarpackie	294	173	23	18	15	84	89	10	9	6	0	8	0	729
Podlaskie	869	99	5	8	1	62	90	19	6	5	6	6	2	1178
Pomorskie	314	37	5	9	2	34	91	15	9	6	0	3	0	520
Śląskie	281	89	11	17	9	41	45	11	9	10	1	3	0	527
Świętokrzyskie	423	113	42	19	7	59	35	9	12	2	1	6	0	729
Warmińsko-mazurskie	562	53	7	3	3	35	91	14	3	3	3	5	0	782
Wielkopolskie	2384	254	46	35	17	92	165	34	8	12	6	15	4	3072
Zachodniopomorskie	331	36	3	4	2	15	44	10	1	2	1	3	0	452

A1 – usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa; A2 – usługi dla ludności; A3 – sprzedaż hurtowa; A4 – sprzedaż detaliczna; A5 – rzemiosło lub rękodzielnictwo; A6 – roboty i usługi budowlane lub instalacyjne; A7 – usługi turystyczne oraz związane ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem; A8 – usługi transportowe; A9 – usługi komunalne; A10 – przetwórstwo produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych; A11 – magazynowanie lub przechowywanie towarów; A12 – wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy; A13 – rachunkowość, doradztwo lub usługi informatyczne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ARiMR, stan z dnia 31.12. 2014.

Tabela 4. Liczba zrealizowanych operacji w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” według zakresu pomocy w podziale na województwa

Województwa	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8	A9	A10	A11	A12	A13	Ogółem
Dolnośląskie	98	79	7	17	20	111	31	0	9	0	0	1	4	377
Kujawsko-pomorskie	105	134	19	25	40	69	16	1	5	1	2	3	5	425
Lubelskie	153	257	82	66	52	227	53	7	5	10	5	8	5	930
Lubuskie	109	70	12	12	6	33	14	2	6	1	4	4	3	276
Łódzkie	68	112	43	29	63	117	13	1	12	11	2	9	3	483
Małopolskie	71	357	48	79	78	387	67	2	19	10	2	3	12	1135
Mazowieckie	127	340	107	88	61	272	28	14	18	11	9	7	13	1095
Opolskie	91	65	15	13	24	88	5	0	5	2	2	0	4	314
Podkarpackie	93	400	49	71	52	339	56	4	12	14	1	7	6	1104
Podlaskie	75	134	30	28	7	129	39	7	9	2	1	4	0	465
Pomorskie	102	155	29	28	12	118	58	5	9	0	2	1	4	523
Śląskie	87	281	32	66	83	191	68	6	20	8	0	4	15	861
Świętokrzyskie	71	171	33	51	16	140	16	3	4	7	0	5	3	520
Warmińsko-mazurskie	140	114	28	27	8	79	94	3	3	0	3	3	5	507
Wielkopolskie	247	472	135	100	57	190	77	9	7	13	9	8	19	1343
Zachodniopomorskie	147	82	13	13	2	55	59	3	2	2	0	3	3	384

Objaśnienia jak w tab. 3.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ARiMR, stan z dnia 31.12. 2014.

środków finansowych w ramach PROW 2007–2013. Zakres pomocy w przypadku obu analizowanych działań został również zestawiony w podziale na województwa.

Na podstawie danych zawartych w tab. 3 zauważono, że najwięcej operacji w działaniu „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” zrealizowano w województwach wielkopolskim (3072) oraz mazowieckim (2366), analogicznie sytuacja wyglądała w zakresie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa (2384 i 1841). Najmniej operacji zostało zrealizowanych w województwach: lubuskim (323), zachodniopomorskim (452) oraz opolskim (474).

W działaniu „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” najwięcej operacji zostało zrealizowanych w województwach wielkopolskim (1343), małopolskim (1135) oraz podkarpackim (1104). Porównując zakres pomocy, należy zauważyć, iż najwięcej zrealizowanych inwestycji było w ramach usług dla ludności (województwa wielkopolskie, podkarpackie, małopolskie i mazowieckie) oraz w zakresie robót i usług budowlanych lub instalacyjnych (województwo małopolskie).

Dane w tab. 3 zostały przedstawione zgodnie z wykazem celów obowiązujących w ramach PROW 2007–2013. Obowiązująca chronologia była podstawą takiego zestawienia.

Analogicznie jak w przypadku działania „Różnicowanie...” najmniej zrealizowanych wniosków było w województwach lubuskim (276) oraz opolskim (314).

Podsumowując, można zauważyć, że w obu działaniach przodowały województwa wielkopolskie oraz mazowieckie. Powtórzyła się też sytuacja z najmniejszą liczbą zrealizowanych wniosków w obu działaniach w województwach lubuskim, zachodniopomorskim oraz opolskim. Najczęstszym kierunkiem tworzenia działalności pozarolniczej były usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”. Natomiast w zakresie mikroprzedsiębiorstw były to przede wszystkim usługi dla ludności. Znacznie więcej inwestycji zostało zrealizowanych w ramach istniejących już przedsiębiorstw. Jednak należy podkreślić, że powstało też dużo nowych, co jest zjawiskiem pozytywnym.

4. Podsumowanie

Na podstawie przeprowadzonej analizy danych statystycznych można wnioskować, że pozarolnicza aktywność zawodowa ludności rolniczej jest konieczna, gdyż podnosi ona poziom życia rodzin rolniczych. Efektywne wykorzystanie środków pomocowych z UE w ramach PROW 2007–2013 w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” pokazało, że przede wszystkim rolnicy chętnie podejmują dodatkowe działania poza produkcją rolniczą, a zjawisko dwuzawodowości na polskiej wsi jest coraz bardziej popularne. Pozytywne zmiany występują także w zakresie powstawania i rozwoju mikroprzedsiębiorstw na obszarach wiejskich. Przyczynia się to do tworzenia nowych miejsc pracy, podnoszenia standardów jakości życia i w konsekwencji do zahamowania odpływu ludności z terenów wiejskich.

Ponad 10 lat członkostwa Polski w Unii Europejskiej i udział mieszkańców obszarów wiejskich w mechanizmach Wspólnej Polityki Rolnej doprowadziły do znaczących efektów w wielofunkcyjnym rozwoju wsi.

Literatura

- ARiMR, 2014, PROW 2007–2013, <http://www.arimr.gov.pl/pomoc-unijna/prow-2007-2013.html> (11.02.2014).
- Bogusz M., Paluch Ł., 2011, *Ocena wykorzystania funduszy w UE w rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich województwa małopolskiego*, Roczniki Naukowe SERiA, z. 3, s. 37–40.
- Brelík A., Bogusz M., 2011, *Wpływ otoczenia instytucjonalnego na rozwój gospodarstw agroturystycznych w Karpatach polskich*, Wydawnictwo Krakowskie Studia Małopolskie, Kraków.
- Jurewicz A. (red.), 2010, *Prawo i polityka rolna Unii Europejskiej*, System Prawa Unii Europejskiej, t. 26, Instytut Wydawniczy EuroPrawo, Warszawa.
- Kłodziński M., 1996, *Strategia wielofunkcyjnego rozwoju gmin w Polsce*, Wydawnictwo Zagadnienia Doradztwa Rolniczego, nr 2/96, CDiEwR, Poznań.
- Kowalska M., 2012, *Przeobrażenia aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich Małopolski*, Roczniki Naukowe SERiA, t. XIV, z. 4, s. 65–68.
- Prus P., 2008, *Sustainable development of individual farms based on chosen groups of farmers*, Electronic Journal of Polish Agricultural Universities, vol. 11, no. 3, #06.
- Prus P., Marszewska A., 2009, *Perspektywy zrównoważonego rozwoju gminy Bytoń w opinii mieszkańców*, Roczniki Naukowe SERiA, t. XI, z. 4, s. 267–271.
- Prus P., Wawrzyniak B.M., 2008, *Zmiany w sposobie kredytowania rolnictwa po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej*, Acta Scientiarum Polonorum Oeconomia, vol. 7, no. 2, s. 81–90.
- Prus P., Wawrzyniak B.M., 2010, *Zmiany zasad przyznawania rent strukturalnych oraz ich skutki*, Zeszyty Naukowe SGGW, Polityki Europejskie, Finanse i Marketing, nr 4 (53), s. 181–195.
- Satoła Ł., 2009, *Przestrzenne zróżnicowanie absorpcji funduszy strukturalnych przeznaczonych na rozwój pozarolniczej działalności na obszarach wiejskich*, Zeszyty Naukowe SGGW, seria Problemy Rolnictwa Światowego, t. 7 (XXII), s. 133–142.
- Sikora J., 2012, *Agroturystyka. Przedsiębiorczość na obszarach wiejskich*, C.H. Beck, Warszawa.
- Sobolak L., 2006, *Zintegrowane zarządzanie marketingowe i logistyczne w zjednoczonej Europie*, Wydawnictwo Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa.
- Sroka W., 2009, *Instrumenty finansowego wsparcia obszarów wiejskich w Polsce i Bawarii – analiza porównawcza*, Roczniki Nauk Rolniczych, Seria G – Ekonomika Rolnictwa, t. 96, z. 3, s. 49–57.
- Sroka W., Wojewodziec T., 2012, *Divestments in Polish agriculture – selected aspects*, Ökosystemdienstleistungen und Landwirtschaft, 22. Jahrestagung der Österreichischen Gesellschaft für Agrarökonomie, Universität für Bodenkultur, Wien, s. 133–134.
- Wilkin J., 2014, *Polska wieś 2014. Raport o stanie wsi*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.